

ЦИКЛІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

УДК 330.33

Близнюк Т.П.

аспірант кафедри менеджменту,

Харківський національний економічний університет

Розвиток господарської системи носить циклічний характер, тобто супроводжується коливанням рівня економічної активності, а саме протягом тривалого часу спостерігається значне підвищення економічної активності підприємств, а потім відбувається спад цієї активності до рівня нижчого за допустимий. Визначення причин цих довгострокових коливань соціально-економічного розвитку стало одним з ключових засобів попередження та припинення негативного впливу періодів спаду та рецесії в господарській системі країни.

Метою даного дослідження є аналіз циклічності розвитку господарської системи України, виявлення циклів при соціалізмі та визначення особливостей перших чотирьох циклів М. Кондратьєва для встановлення причин відставання України в проходженні цих циклів.

На підставі дослідження й систематизації робіт [1-8] запропоновано: порівняльний аналіз першого, другого (ранньо індустріальних), третього і четвертого (індустріального) циклів М.Кондратьєва в Україні та їх опис. Аналіз розвитку господарської системи за 1917-1999 роки підтвердив наявність великих циклів при соціалізмі, що дозволило розрахувати відставання України в проходженні великих циклів від країн Заходу (табл.).

Таблиця

Відставання України від країн Заходу в проходженні великих циклів

Цикл	1 цикл	2 цикл	3 цикл	4 цикл
Відставання, років	50	50	25	20-30

Виявлене відставання України в кожному циклі має свої причини, які були узагальнені, систематизовані та проаналізовані, що дозволило відзначити наявність загальних складових відставання при проходженні великих циклів М. Кондратьєва Україною на протязі 95 років (1854-1999).

Проведене дослідження та аналіз робіт [1-8] дали можливість зробити наступні висновки:

1) розвиток господарської системи України (як частини Російської імперії, а потім СРСР) носив циклічний характер, про що свідчать зміни періодів зростання та занепаду економіки, як в цілому так і по складовим.

2) відставання в проходженні великих циклів пов'язано з трьома основними складовими: причинами, щодо особливостей циклу; соціально-політичними проблемами (подіями) циклу; значною часткою добувної галузі та ускладненнями в інноваційній діяльності.

Результати аналізу наведених причин відставання в проходженні Україною циклів М. Кондратьєва дають можливість обґрунтувати рекомендації для формування передумов щодо прискорення проходження п'ятого циклу й створення відповідних умов для шостого циклу на рівні підприємства, галузі й господарської системи.

Література

1. Галиця І. Інноваційний та екологічний розвиток після 50-х років ХХ століття // Регіональна економіка.– 2003.– № 3.– С. 26 – 34.
2. Гальчинський А. С. Суперечності реформ: у контексті цивілізаційного процесу.– К.: Українські пропілеї, 2001.– 320 с.
3. Захарченко В. Третій (1901 – 1950 рр.) цикл індустріального розвитку: особливості формування промислових територіальних систем // Економіка України.– 2003. - № 4.– С. 34 – 40.
4. Захарченко В. Четвертий цикл індустріального розвитку (1951 –1990 рр.) і формування промислових територіальних систем // Економіка України.– 2004.– № 1.– С. 44 – 51.
5. Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения: Избр. тр. / Сост. Ю. В. Яковец.– М.: Экономика, 2002.– 767 с.
6. Полетаев А. В., Савельева И. М. Циклы Кондратьева и развитие капитализма (опыт междисциплинарного исследования).– М.: Наука, 1993.– 249 с.
7. Штопов Б. Политика использования западных технологий как фактор создания крупной индустрии в СССР // Проблемы теории и практики управления.– 2003.– № 4.– С. 118 – 122.
8. <http://ss.xsp.ru/st/021/index.php>